

huizen elders liggen ook niet voor het opscheppen en als de vereeniging tot bevordering van het ziekenhuiswezen wel den zieken het recht toekent zich naar het ziekenhuis hunner keuze te begeven, moesten zij dien zieken m. i. eveneens het recht toekennen zich aldaar te laten *blijven* behandelen door den arts hunner keuze.

Ten slotte kan ik het ook niet eens zijn met BLES, dat wij in de richting van het ziekenhuiswezen een stap nader kunnen komen tot de oplossing (ik zie het vraagstuk niet) van het vraagstuk betreffende de opleiding van specialisten. Het artsdiploma, dat ons het recht geeft tot uitoefening van de praktijk in haar geheelen omvang, geeft ons *ook* het recht die praktijk voor een gedeelte uit te oefenen. Trouwens zal een ongemotiveerd optreden als specialist zich zeker toch wel zelf wreken. Dat de geneeskundige faculteiten hier te lande in de eerste plaats, maar ook de directeuren der groote ziekenhuizen hun deuren wijd (en wijder dan tot nog toe) openen voor hen, die zich in de richting van het specialisme wenschen te bekwamen, zal de beste oplossing zijn voor een goede opleiding van specialisten

Leeuwarden, 29 Januari 1922.

D. A. DE GROOT.

DE TEGENWOORDIGE GRIEPEPIDEMIE.

Wij herinneren ons nog de ernstige grieplijders van het jaar 1918. Wanneer wij de, gewoonlijk krachtige, jonge menschen tusschen het 20ste en 30ste jaar zagen liggen, licht zweetend, met paars-blauw gelaat, een pols van 140 per minuut en sterken ademnood, dan stelden wij zonder verder onderzoek de prognose reeds ongunstig.

De influenza-epidemie van 1921—1922 maakt hier ook haar slachtoffers, maar onder een andere groep. Gewoonlijk wordt het geheele gezin aangetast. De ouderen zijn na een paar dagen ernstige ongesteldheid weer beter, maar de kinderen onder het vijfde jaar blijven ziek. Het begint met een bronchitis en na enkele dagen vertoont het patiëntje hetzelfde beeld als de zware grieplijders van 1918. Het gelaat is licht-zweetend, bleek met livide wangen en lippen, de oogen half-gesloten en ingezonken, pols 140—160, ademhaling 80 en meer per minuut, temperatuur boven 40°. Bij onderzoek vindt men een duidelijke pneumonie met massieve demping en bronchiaal ademen, soms aan beide zijden. De prognose van deze gevallen is zeer ongunstig. Na enkele dagen hoort men grove vochtige reutelgeruischen over de geheele long en de zieke gaat snel achteruit. Soms treedt schijnbaar eenige verbetering in, de dyspnoe wordt minder, maar de snelle pols en de bleeke, livide gelaatskleur blijven, en na tien of twaalf dagen treedt toch de dood in. Het resultaat van het bacteriologisch onderzoek kan ik nog niet mededeelen.

Doel van dit schrijven is om te weten te komen, of ook op andere plaatsen ditzelfde ziektebeeld zich voordoet.

Zevenaar, 29 Januari 1922.

J. G. A. HONIG.

HET VERBAND TUSSEN TUBERCULOSE EN DEMENTIA PRAECOX.

Aan LEENDERTZ wil ik naar aanleiding van zijn schrijven in het vorige nummer enkele vragen stellen.

Heeft inderdaad langdurige ervaring een vrij stevig verband gelegd tusschen *tabes dorsalis*, *dementia paralytica* en *syphilis*? Of heeft de ervaring steeds in het onzekere gelaten en ten slotte de serologie het verband aangetoond?

Waarom mag het in plaats of tijd naast elkander voorkomen van twee ziekten geen reden zijn tot het *zoeken* van eenig verband tusschen die ziekten?

Waarom is een statistiek, die niet alle gevallen omvat onbruikbaar? Welke statistiek voldoet aan dien overdreven eisch?

Aan LEENDERTZ is van een oorzakelijk verband tusschen *dementia praecox* en tuberculose nooit iets gebleken. Mag ik vragen, op welke wijze hij naar dat verband heeft gezocht? Heeft hij de tuberculine-gevoeligheid van zijn *praecoxlijders* onderzocht? Heeft hij tevergeefs getracht in de anamnese van lijders aan *dementia*

praecox tuberculoseverschijnselen bij hen of bij hun naaste verwanten op te sporen? Of hoe anders is hij te werk gegaan?

Waar en wanneer is de onjuistheid aangetoond van de stelling, dat een aanzienlijk deel der patiënten, die tijdens of kort na de puberteit aan verschijnselen van tuberculose gaan lijden, reeds in de kinderjaren is besmet. ?

Waarom wil LEENDERTZ geheel in strijd met mijn gedachtengang en zonder dien te weerleggen de lijders aan dementia praecox gaan zoeken onder de lijders aan floride tuberculose?

Grave, 30 Januari 1922.

J. A. VAN TROTSENBURG.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

ITALIE. — **Bacillenvrees.** Te Chievo (Verona) aan de Adige heerscht groote opwinding onder de bevolking en het gemeentebestuur, die zich verzetten tegen de oprichting van een sanatorium voor tuberculoselijders, waartoe de hospitaal-commissie van Verona een prachtige grafelijke villa heeft aangekocht en reeds groote sommen ter verdere inrichting heeft besteed. De arbeid aan het sanatorium is voorloopig gestaakt, in afwachting van de beslissing der hoogere autoriteit (*l'Avaenire Sanitario*). De geleerden, die de vreeze der bacillen hebben gepredikt als aanvang van alle bestrijding der tuberculose, beleven van tijd tot tijd plezier van hun werk. De wetenschap laat haar meeningen gemakkelijker varen, dan de menschen die ze geloovig overnemen, en menigmaal ontmoet men als bakerpraatje, wat voor eeuwen door bekwame doktoren met de innigste overtuiging is beweerd. Wie weet, ontmoeten onze opvolgers van 2100 zooveel in den Jordaan nog de vagotonie of een andere schepping van onze tijdgenooten, die dan misschien al den weg der crasen en signaturen is opgegaan en tot haar zusteren is verzameld.

NEW.-YORK. — **De Chiropraxis.** Een van de meest welvarende kwakzalvers-secten van Amerika is de chiropraxis. *Med. Klinik* heeft een exemplaar van een Duitsche courant uit Cleveland ontvangen, waarvan een geheele bladzijde gevuld is met advertenties van chiropractors, of, zooals sommigen zich noemen, doctors of chiropraxis. Daaruit verneemt men, dat de chiropraxis de eenige wetenschap is, die de oorzaken van ziekten kan opheffen. Aankondigingen als „Consultatie en onderzoek van de ruggegraat vrij.....” „Van wanhoop tot vreugde”, benevens de innemende gelaatstrekken van de afgebeelde adverteerders verlokken de lezers, zich aan de behandeling — wrijven en kneden van de ruggegraat — te onderwerpen. De chiropractor vertelt hun terstond, dat twee of vijf wervels ontwricht zijn, en dat alles daarvan komt. De officieele geneeskunst met al haar hulpmiddelen is echter nog nooit in staat geweest, de op deze wijze gediagnostiseerde ontwrichtingen te herkennen.

— **Vruchtbaarheid van negerinnen en blanke vrouwen.** Uit een opgave in *Med. Record* van 7 Januari blijkt, dat over een gebied van 23 der Vereenigde Staten en het gebied Columbia per 1000 blanke vrouwen (bedoeld is waarschijnlijk huwbare vrouwen) in 1920 48.2 kinderen zijn geboren en per 1000 negervrouwen 52.5. De vruchtbaarheid onder beide groepen liep echter sterk uiteen naar gelang van de landstreek of het land van afkomst. Bij vrouwen uit Groot-Britannië was het vruchtbaarheidscijfer slechts 38.2, bij vrouwen uit Italië 160, bij vrouwen uit Japan 188.5. Bij negerinnen in Noord Carolina 61.5 en in Maine slechts 10.1 (nl. 6 geboorten op bijna 600 negerinnen); in Massasuchetts 54.7 en in den staat New-York. 46.5.

WEENEN. — **De geneeskundige faculteit.** Gedurende het jongste semester waren bij de geneeskundige faculteit 3228 toehoorders ingeschreven, waarvan 1743 Oostenrijkers, 36 Duitschers, 1449 Polen, Joegoslaven en Rumenen. Kortelings zijn ook een aantal Bulgaren aangekomen. De ruimten zijn tegen dezen toevloed